

Sveučilište u Zagrebu

Prirodoslovno-matematički fakultet

Geografski odsjek

Zoran Živković

DEMOGRAFSKI RAZVOJ GRADA DARUVARA OD 1991. DO DANAS

Prvostupnički rad

Mentor: doc. dr. sc. Stjepan Šterc

Ocjena: _____

Zagreb, godina

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA

Sveučilište u Zagrebu

Prvostupnički rad

Prirodoslovno-matematički fakultet

Geografski odsjek

Demografski razvoj Grada Daruvara od 1991. do danas

Zoran Živković, JMBAG: 0119014544

Preddiplomski sveučilišni studij *Geografija*; *smjer: istraživački*

Izvadak: Rad govori o problematici stanovništva na području grada Daruvara. Opisuje se postanak grada isto kao i vremenski periodi naseljavanja istog. Analiziraju se popisi iz 1991., 2001., te posljednji iz 2011. Dob, spol, broj, etnička i vjerska pripadnost su glavne teme istraživanja. Dokazalo se da stanovništvo stari, te se njihov broj smanjuje iz popisa u popis. Dokazano je i da se stanovništvo koncentriralo u samom naselju Daruvar. Glavni izvori ovog rada bile su stranice Državnog zavoda za statistiku, te monografija Grada Daruvara iz 1987.

22 stranica, 9 grafičkih priloga, 8 tablica, 20 bibliografskih referenci; izvornik na hrvatskom jeziku

Ključne riječi: stanovništvo, Daruvar

Voditelj: : Stjepan Šterc *

Tema prihvaćena: 13.06.2017.

Datum obrane: 30.06.2017.

Rad je pohranjen u Središnjoj geografskoj knjižnici Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Marulićev trg 19, Zagreb, Hrvatska.

---

doc. dr. sc. Stjepan Šterc

BASIC DOCUMENTATION CARD

University of Zagreb

Bachelor Thesis

Faculty of Science

Department of Geography

Demographic development of the city of Daruvar from 1991. until now

Zoran Živković, JMBAG: 0119014544

Undergraduate University Study of *Geography: course: research*

Abstract: Paper is about problems of population in Daruvar. It contains urban development of the city of Daruvar. It analyses population censuses from 1991 until 2011. Age, gender, number, ethnicity and religious affiliation are the main topics of the research. It has been shown that the population is old, and their number is reducing in the last two population censuses. It was also proved that the population was concentrated in the urban centre of Daruvar. The main sources of this paper were the pages of the State Bureau of Statistics and the monograph of the City of Daruvar from 1987.

22 pages; 9 figures; 8 tables; 20 references; original in Croatian

Keywords: population, Daruvar

Supervisor: Stjepan Šterc *

Thesis submitted: 13.06.2017.

Thesis defense: 30.06.2017.

Thesis deposited in Central Geographic Library, Faculty of Science, University of Zagreb, Marulićev trg 19, Zagreb, Croatia.

---

* Stjepan Šterc, PhD, Assistant Proffessor

SADRŽAJ

1. UVOD	1
1.1. Predmet rada	1
1.2. Povijest nastanka grada... ..	1
1.3. Povijest naseljenosti.....	2
1.4. Geografski položaj.....	4
2. DEMOGRAFSKI PROCESI.....	6
2.1. Međupopisna promjena	6
2.2. Prirodno kretanje stanovništva	7
2.3. Migracijska obilježja.....	8
2.4. Prostorni razmještaj stanovništva.....	10
3. DEMOGRAFSKE STRUKTURE.....	12
3.1. Dobno-spolni sastav stanovništva... ..	12
3.2. Narodnosni i vjerski sastav stanovništva.	13
3.3. Obrazovna struktura stanovništva... ..	14
4. GOSPODARSKI SASTAV STANOVNIŠTVA	16
5. ZAKLJUČAK.....	20
6. POPIS LITERATURE I IZVORA PODATAKA	21

1. UVOD

1.1. Predmet rada

Kako se svaki dio geografskog prostora ističe po jednom ili više faktora/elementa tako je i sa Hrvatskom. Rastuća problematika demografskog razvoja u gotovo svim dijelovima Hrvatske zahtjeva veliku pozornost. U nadi da je bolje objasnim odabrao sam grad Daruvar ujedno i grad u kojem sam odrastao. Rad će obuhvatiti faktore kao što su: broj stanovnika, vjersku pripadnost, etnički sastav, dobno-spolnu strukturu, demografske procese, koji su obilježili ovo područje od 1991. godine pa sve do danas.

1.2. Povijest grada

Grad Daruvar je naselje s dugom urbanom povijesti, uskoro će navršiti dvije tisuće godina svojeg postojanja kao moderne cjeline, a njegova urbana jezgra mijenjala se u skladu s procesima koje su nosila različita povijesna razdoblja. (URL 1)

Razvoj Daruvara kao ljudske aglomeracije može se pratiti kroz tri faze: Daruvar kao rimsko termalno lječilište, naselje kao utvrđeni feudalni dvorac i naselja kao trgovište. Upravo je ova posljednja faza u novom vijeku i dala osnovni pečat urbanoj koncepciji naselja. Prirodni faktori, topografski i geomorfološki uvjeti utjecali su na makrolokaciju naselja, prometni uvjeti dali su osnovu, do danas prepoznatljivu i sačuvanu funkcionalnu gradsku shemu, dok se presudnu ulogu u formiranju urbane strukture Daruvara odigrali društveno–historijski i geopolitički faktori. Sekundarna prometna uloga i periferni geografski položaj u odnosu na centre, izolirali su naselje i onemogućili prirodnu cirkulaciju ekonomskih, materijalnih i duhovnih utjecaja u prošlosti. Politička rastrganost, na ovom prostoru najosjetljivija, onemogućila je ekonomsko i etničko jedinstvo prostora. Sve su ovo uzroci zbog kojih je Daruvar bio i ostao malo grad. Pa ipak, baš ta neekonomična izoliranost, uz atraktivnost lokaliteta, prelazi iz svoje negacije u kvalitetu života i razvitka. (Kuzle i dr. 1987.)

1.3. Povijest naseljenosti

Prirodne pogodnosti zapadnog podgorja Papuka, prostora gdje se ukrštavaju prometnice, stvorili su uvjete za rano naseljavanje ovog područja. Ostaci svjedoče o naseljenosti već u antičko doba, a razvaline srednjovjekovnih utvrda, crkava i samostana, te spisi i karte, temelj su za zaključak o vrlo gustoj naseljenosti i gotovo pravilnom smještaju naselja u srednjem vijeku. (Kuzle i dr. 1987.) Prikaz na Sl. 1. otprilike dočarava izgled Dobre kuće, vlastelinskog srednjovjekovnog posjeda u blizini Daruvara.

Sl. 1. Dobra kuća

Izvor: URL 2

U popisu župa na daruvarskom području u predtursko vrijeme spominje se 14 naselja. Zbog turskih provala i osvajanja u drugoj polovici 16. st. dolazi do iseljavanja autohtonog, slavenskog stanovništva u zapadnije krajeve, u Hrvatsko zagorje pa čak i Austriju (Gradišće). Prostor ostaje gotovo pust i Turci naseljavaju novo stanovništvo. To su stočari iz Bosne, Podrijetlom iz Podrinja, Potarja i Starog Vlaha, te dio muslimanskog življa. Povlačenjem Turaka u drugoj polovici 17. st. povlači se i muslimansko stanovništvo dok srpsko ostaje. (Kuzle i dr. 1987.)

Prvi doseljenici u ove krajeve dolaze s austrijskom vojskom 1689. iz Srbije s obala Morave, zajedno sa srpskim patrijarhom Arsenijem III Crnojevićem, kojemu austrijski dvor dodjeljuje posjed Sirač. Druga grupa srpskih doseljenika dolazi iz Bosne oko 1700. Tada nastaju nova naselja oko Podborja (Daruvara), kao Uljanik a doseljenici naseljavaju i postojeća naselja Brestovac, Trojeglava, Goveđe Polje, Imsovac i Končanicu. (Kuzle i dr. 1987.)

Vojne vlasti, preko svojih oficira Čeha, dovode češke obitelji na zemlju oslobođenu od poreza.. (Kuzle i dr. 1987.)

Osobito snažne migracije u Daruvar počinju nakon dolaska Antuna Jankovića (1763), a i zbog potrebe za radnom snagom, jer se pod Jankovićevim utjecajem sa stočarske privrede prešlo na ratarsku. Tako dolazi do useljeničkih sturja Hrvata iz Moslavine, a zatim i Hrvatskog zagorja, Gorskog kotara i Like. Na poziv grofa Jankovića, početkom 19. st. masovno se doseljavaju ratari i obrtnici iz Češke koji 1826. dolaze na daruvarski prostor, a masovnije između 1840. i 1880. Oni naseljavaju zapadne, nizinske prostore pogodne za intenzivan razvoj ratarstva: naelja Končanica, Brestovac, Dežanovac, Ljudevit selo, Sirač, Doljane i Trojglavu. (Kuzle i dr. 1987.)

Kao šumski radnici, u to vrijeme dolaze i njemački doseljenici u Gjulovac (Miokovićevo), Bastaje, Sokolovac i Sirač. Kolonizacija iz Mađarske, najsnažnija između 1870. i 1890. kulminira prelaskom vlastelinstva Daruvar u posjed obitelji Tüköry i gradnjom pruge Barcs- Daruvar. Kako su željeznički radnici mogli biti samo Mađari oni se u većem broju naseljavaju u Daruvaru, Gjulavesi, Bastajima, i kao zemljoradnici u Kreštelovcu. (Kuzle i dr. 1987.)

Mali broj Talijana, podrijetlom iz Furlanije naseljavaju Daruvar, između 1880 i 1909. kao šumski radnici u naselju Barica, nedaleko Sirača. Od 1870. do 1880. na daruvarsko područje dolazi i manji broj doseljenika iz Like, Gorskog kotara i Prigorja. (Kuzle i dr. 1987.)

Posljednja veća doseljenička struja bila je početkom 20. st. kada raspadom Tüköryevog imanja Hrvatska poljodjelska banka preuzima dijelove posjeda i dovodi stanovništvo iz Zagorja, Prigorja i Podravinem u sela Mala i Velika Maslenjača, Šuplja Lipa, Dežanovac, Lipovac, Gornja i Donja Vrijeska i Stražanac. (Kuzle i dr. 1987.)

Migracije stanovništva kroz stoljeća otisnule su se u geografskom prostoru pa su tako utjecale na tipove naselja, etničku i vjersku strukturu stanovništva. Zahvaljujući tome narodnosni sastav stanovništva Daruvara je heterogen tj. u nacionalnu strukturu uz Hrvate spadaju Srbi, Česi, Mađari, Talijani i Njemci a nešto manje ima Makedonaca, Albanaca i Slovenaca.

1.4. Geografski položaj

Grad Daruvar smješten je u jugoistočnom dijelu Bjelovarsko-bilogorske županije, jugozapadnom dijelu Panonske nizine, na prijelazu između planinskog prostora Papuka i valovitog Poilovlja. Prema prirodno-geografskoj regionalizaciji Hrvatske ovaj prostor pripada Panonskoj megaregiji, makroregiji Zavale sjeverozapadne Hrvatske. Jedna od posebnosti Daruvara u odnosu na županijski prostor je njegova podjednaka udaljenost od dvaju najvećih centara sjevernog dijela Hrvatske, Zagreba i Osijeka (URL 3).

Sl. 2. Geografski položaj grada Daruvara

2. DEMOGRAFSKI PROCESI

2.1. Međupopisna promjena

Analizirajući podatke (Tab. 1.) možemo jasno vidjeti pad broja stanovnika kroz oba međupopisna razdoblja.

Tab. 1. Broj stanovnika grada Daruvara po godinama

	NASELJA	1991	2001	2011
1	Daruvar	9.748	9.815	8.567
2	Daruvarski Vinogradi	514	166	164
3	Doljani	1.003	834	759
4	Donji Daruvar	1.122	840	731
5	Gornji Daruvar	603	569	436
6	Lipovac Majur	117	119	83
7	Ljudevit Selo	262	253	252
8	Markovac	307	93	80
9	Vrbovac	534	554	561
	UKUPNO	14.210	13.243	11.633

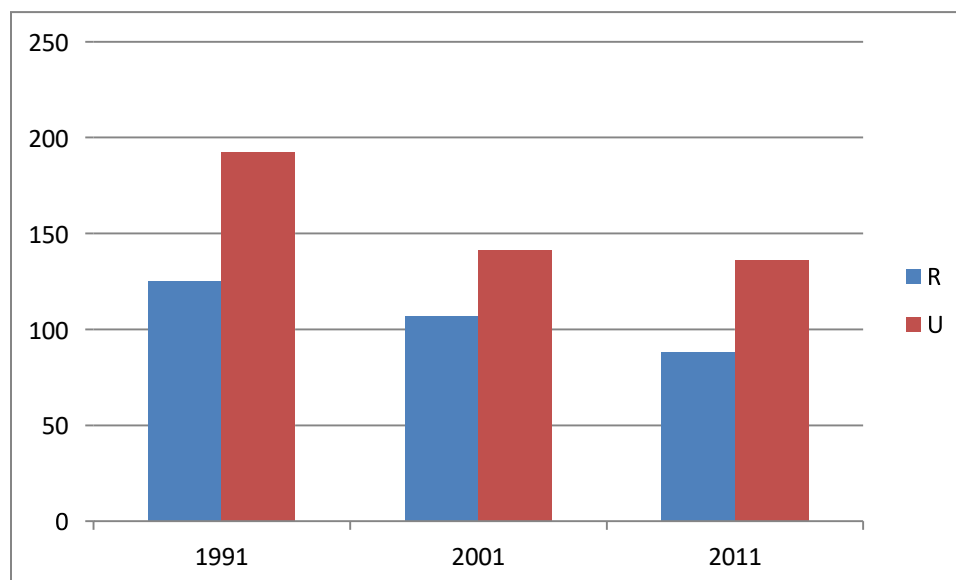
Izvor: Popisi stanovništva: 1.1.2 1991 naselja stanovništvo prema starosti i spolu, Stanovništvo prema spolu i starosti, po naseljima, popis 2001, Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima, popis 2011

Prema Nejašmiću, 2005. međupopisna promjena broja stanovnika pokazuje ukupni apsolutni iznos promjene broja stanovnika između dvaju popisa što možemo vidjeti u Tab. 2. U prvom međupopisnom razdoblju (1991.-2001.) broj stanovnika se smanjio za 967 dok se u drugom međupopisnom razdoblju smanjio za još većih 1610 stanovnika. To je dokaz da su se nakon rata Srbi povratnici i novi doseljenici Hrvati iz Bosne useljavali u grad (Štefša, 2008). Nažalost ekonomska situacija dodatno je pogoršala demografsku sliku pa se to i u 2011. još više osjeti.

Tab.2. Međupopisna promjena broja stanovnika

	NASELJA	1991-2001	2001-2011
1	Daruvar	67	-1248
2	Daruvarski Vinogradi	-384	-2
3	Doljani	-169	-75
4	Donji Daruvar	-282	-109
5	Gornji Daruvar	-34	-133
6	Lipovac Majur	2	-36
7	Ljudevit Selo	-9	-1
8	Markovac	-214	-13
9	Vrbovac	20	7
	UKUPNO	-967	-1610

2.2 Prirodno kretanje stanovništva

Sl. 3. Prirodna promjena grada Daruvara od 1991. do 2011. godine

Ako promatramo prirodnu promjenu (Sl. 3.) vidimo da je stanovništvo u prirodnom padu. Kroz sva tri popisna razdoblja više je stanovnika umrlo nego što se rodilo. Vitalni indeks (broj rođenih na 100 umrlih) 1991. bio je 65.1. Razlog tomu je Domovinski rat koji na području grada počinje sredinom kolovoza 1991. godine (Ružić, 2014). Iako je 2001. zabilježen veći vitalni indeks taj trend se neće nastaviti jer 2011 vitalni indeks je iznosio 64.7.

2.3. Migracijska obilježja

Nažalost relativno velik udio imigracije na području grada kroz sva tri popisna razdoblja ne može poboljšati demografsku sliku. Iz Tab. 3. možemo zaključiti da se preko 80% ljudi doseljava iz Hrvatske a ostatak iz inozemstva. Isto tako se vidi da su žene aktivnije stanovništvo te se u većoj mjeri sele od muškaraca. 1991. vidimo da se dosta ljudi useljava iz okolnih mjesta tražeći sigurnost od mogućih ratnih zbivanja. No nedugo nakon toga počinje iseljavanje pripadnika srpske i crnogorske nacionalnosti (URL 4).

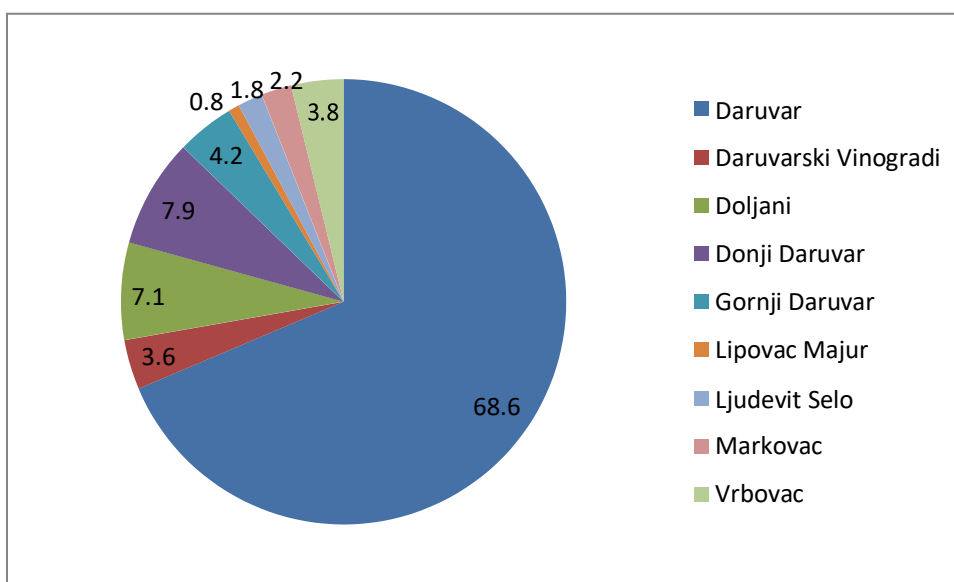
Tab.3. Migracijska obilježja grada Daruvara 1991, 2001, 2011 godine

	Spol	Ukupan broj stanovnika	Od rođenja stanuju u istom naselju	Doseljeni u naselje stanovanja											
				s područja Republike Hrvatske						iz inozemstva					
				iz drugog naselja		iz drugog grada		nepoznato mjesto							
				svega	istog grada ili općine ¹⁾	ili općine iste županije	iz druge županije	u Republici Hrvatskoj	svega	Bosna i Hercegovina	Njemačka	Srbija	Slovenija	Kosovo	ostale zemlje
Daruvar															
1991.	sv.	14.210	5.592	8.618	4.752	3.008	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	m	6.854	3.119	3.735	2.069	1.277	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	ž	7.356	2.473	4.883	2.683	1.731	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2001.	sv.	13.243	5.383	7.825	842	3.226	1.962	-	1.778	1.257	-	-	62	-	-
	m	6.272	2.917	3.339	367	1.328	813	-	822	589	-	-	27	-	-
	ž	6.971	2.466	4.486	475	1.898	1.149	-	956	668	-	-	35	-	-
2011.	sv.	11.633	4.842	5.194	830	2.705	1.657	2	1.597	707	369	262	65	8	186
	m	5.568	2.681	2.130	384	1.090	654	2	757	333	169	135	40	3	77
	ž	6.065	2.161	3.064	446	1.615	1.003	-	840	374	200	127	25	5	109

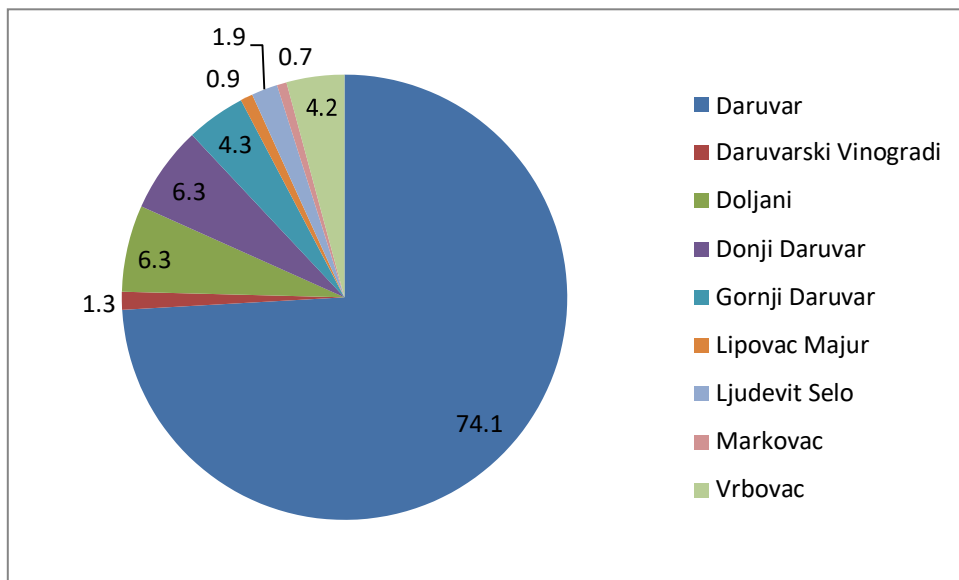
Izvor: Popisi stanovništva: 1.3.11. 1991. RH doseljeno stanovništvo prema području doseljenja, vremenu doseljenja, narodnosti i starosti u vrijeme doseljenja i spolu, Stanovništvo prema migracijskim obilježjima, po gradovima/općinama, popis 2001, Stanovništvo prema migracijskim obilježjima po gradovima, popis 2011.

2.4. Prostorni razmještaj stanovništva

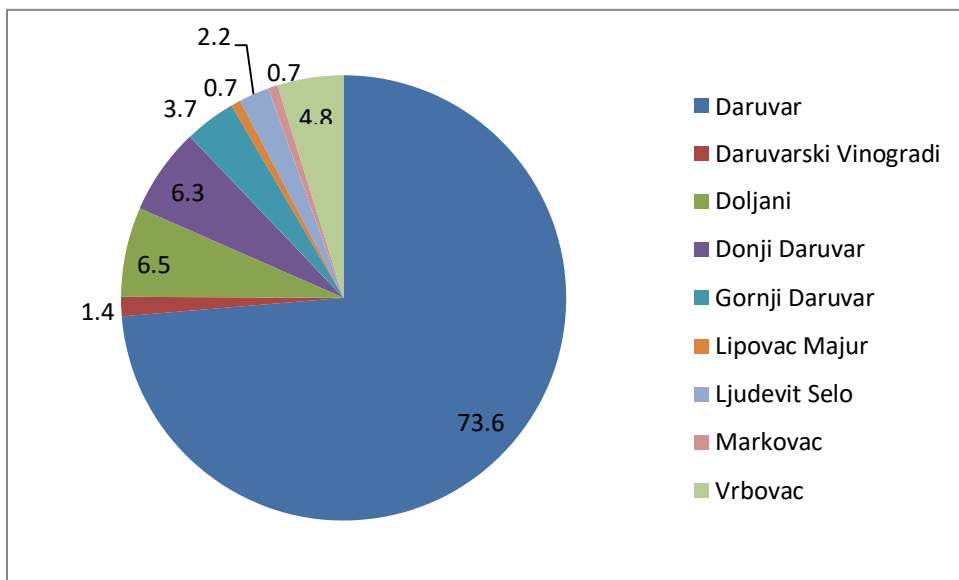
Iako Grad Daruvar čini 9 naselja kroz sva tri popisa stanovništva naseljenost je najveća u naselju Daruvar. (Sl. 4, Sl. 5 i Sl. 6). Čak više od 2/3 ljudi živi u tom naselju 1991. g. da bi se danas taj broj povećao na 3/4 stanovništva. Jedino naselje koje kontinuirano bilježi porast u ukupnom udjelu stanovništva Grada Daruvara, te ujedno i povećanje broja stanovnika je naselje Vrbovac (Sl. 4, Sl. 5 i Sl. 6). Kod popisa iz 1991. stanovništvo je činilo 3.8%, u 2001. 4,1%, a 2011. 4.8% od ukupnog broja stanovnika.

Sl. 4. Prostorni razmještaj stanovništva Grada Daruvara 1991. godine

Sl. 5. Prostorni razmještaj stanovništva Grada Daruvara 2001. godine

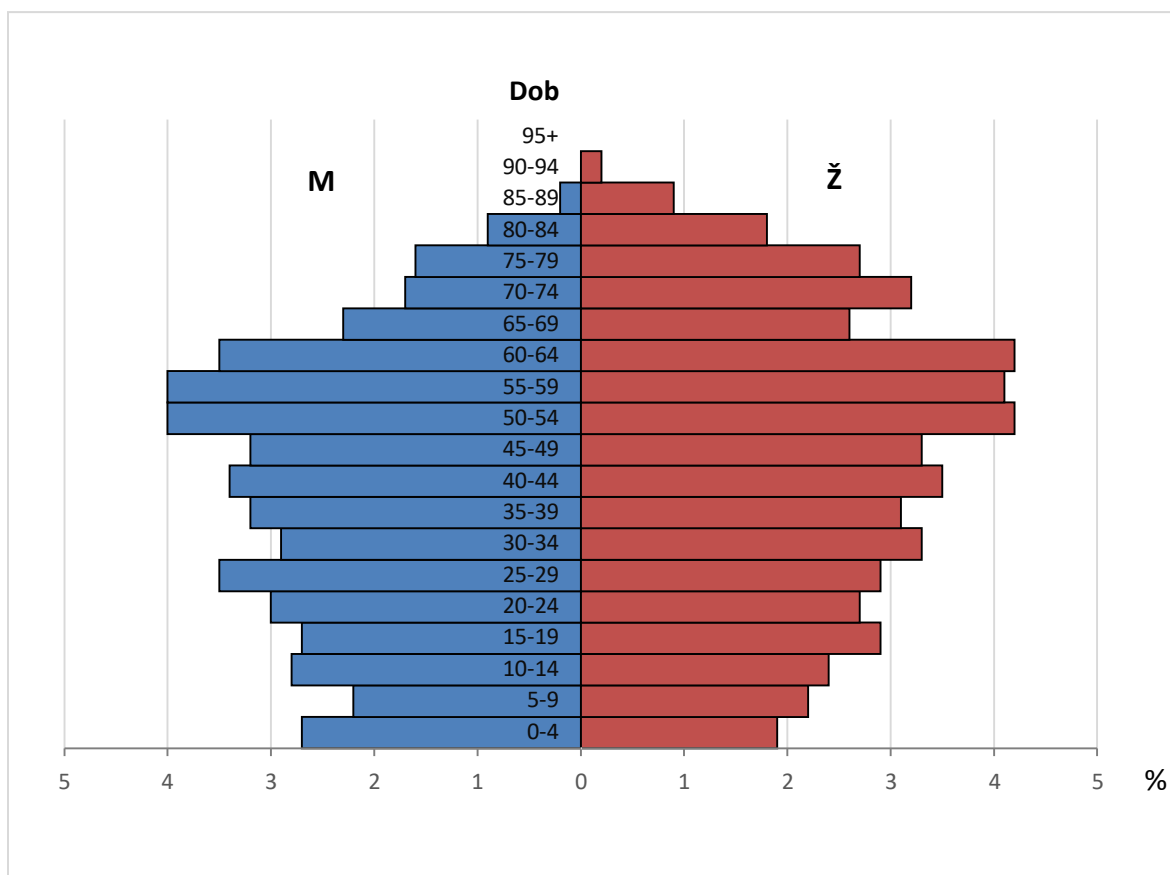

Sl. 6. Prostorni razmještaj stanovništva Grada Daruvara 2011. godine

3. DEMOGRAFSKE STRUKTURE

3.1. Dobno-spolni sastav stanovništva

Nžalost dobno-spolna struktura (Sl. 7.) je vrlo nepovoljna. Prema Nejašmiću, 2005 izrazito staro stanovništvo je ono gdje je udjel osoba starih 65 i više godina iznosi više od 12% a u gradu Daruvaru se ta brojka penje na 18.1%.

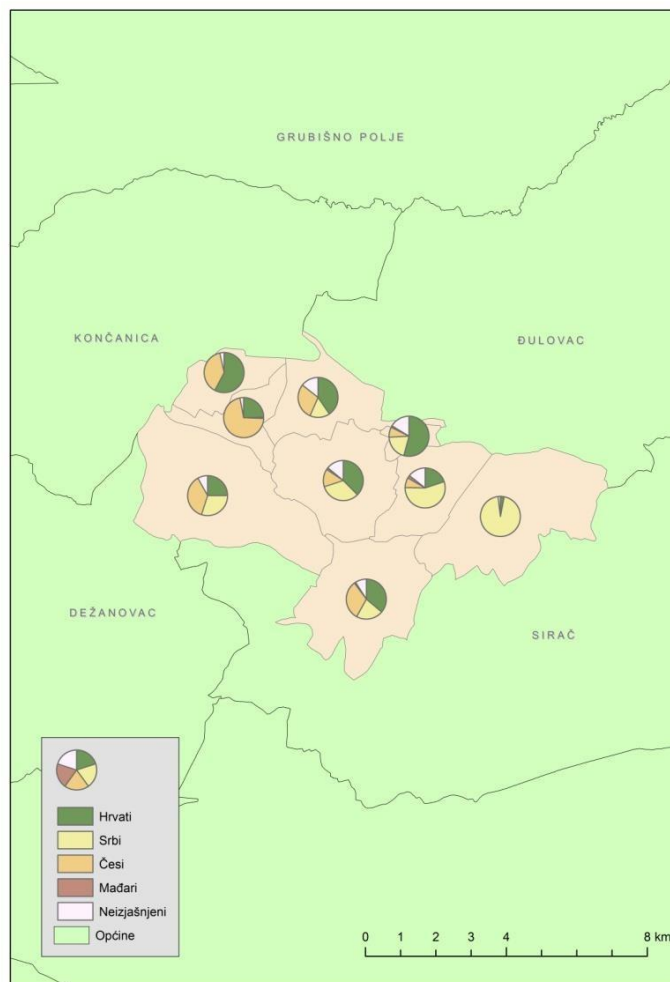

Sl.7. Dobno-spolna struktura stanovništva grada Daruvara 2011. godine

Vidimo da je diferencijalni natalitet očit u dnu tako i na vrhu 2-D dobno spolnog prikaza tj. više se muške djece rađa ali u starijoj dobi su žene brojnije. Naravno tome pridonosi činjenica da su muškarci više stradavali za vrijeme Drugog svjetskog i Domovinskog rata.

3.2. Narodnosni i vjerski sastav stanovništva

Sl.8. Narodnosni sastav stanovništva 1991. po naseljima grada Daruvara

Republika Hrvatska je od svoga nastanka homogena država gdje su većina stanovništva činili Hrvati (78.1%) a taj se trend nastavio i u slijedećim popisnim razdobljima. 2011. dosegao je čak 90.42%. Najzastupljenije manjine su Srbi, Bošnjaci, Talijani, Albanci, Romi i Mađari.

U gradu Daruvaru nacionalna struktura je bila heterogena (Sl.8.). Najzastupljeniji su Hrvati i Srbi, a nešto manje ima Čeha i Mađara. Posebno je važno za spomenuti da broj Hrvata premašuje broj Srba pa je tako politički san srbijanskih vlasti o ujedinjenju sa Srbijom zbog prevladavajućeg srbskog stanovništva ispao kao čisti promašaj.

Ako uspoređujemo popis iz 2011. relativni udio Hrvata se gotovo udvostručio (61.28%), broj Čeha se povećao na 21.36%, a broj Mađara (0.98%) i pogotovo Srba (12.28%) se drastično smanjio.

Ako pogledamo vjerski sastav stanovništva (Tab. 4.) između 2001. i 2011.godine vidjet ćemo da se relativni udio svake pojedine vjere nije uvelike promjenio. Rimokatolici prevladavaju a druga vjera prema zastupljenosti je pravoslavlje. Nagli porast agnostika možemo objasniti širenjem internetske mreže koja nudi različite informacije o natprirodnom, ali isto tako i slabost crkava da se prilagode modernom svijetu i više se približe mladima.

3.3. Obrazovna struktura stanovništva

Iz Tab. 5. možemo vidjeti da prevladava srednjeobrazovano stanovništvo. Apsolutni i relativni udio najviše zauzimaju žene što se može objasniti nedostatkom muškaraca ali i modernijim načinom života. U svakom slučaju to je dobar predznak za daljnji razvoj ovoga područja kada bi se potpuno orijentirali na turističko-ugostiteljske djelatnosti.

Tab.4. Vjerski sastav stanovništva iz 2001 i 2011. godine na području grada Daruvara

	Ukupno	Katolici	Pravoslavci	Protestanti	Ostali kršćani	Muslimani	Židovi	Istočne religije	Ostale religije, pokreti i svjetonazori	Agnostici i skeptici	Nisu vjernici i ateisti	Ne izjašnjavaju se	Nepoznato
Daruvar													
2001.	11.633	8.782	1.190	145	72	71	5	8	11	106	780	444	19
%	100	75,49	10,23	1,25	0,62	0,61	0,04	0,07	0,09	0,91	6,71	3,82	0,16
2011.	13.243	9.872	1.634	0	0	86	6	0	187	832	565	0	61
%	100	74,54	12,34	0	0	0,65	0,05	0	1,41	6,28	4,27	0	0,46

Izvor: Popisi stanovništva: Stanovništvo prema vjeri, po gradovima/općinama, popis 2001., Stanovništvo prema vjeri, po gradovima/općinama, popis 2011.

Tab. 5. Obrazovna struktura stanovništva iz 2011. godine na području grada Daruvara

	Starost	Spol	Ukupno	Bez škole	1 - 3 razreda osnovne	4 - 7 razreda osnovne	Osnovna škola	Srednja škola ¹⁾	Visoko obrazovanje				Nepoznato
					škola	škola			Srednja škola ²⁾	Stručni studij ²⁾	Sveučilišni studij ³⁾	Doktorat znanosti	
Grad Daruvar	Ukupno	sv.	9.974	138	82	391	2.224	5.609	1.530	704	817	9	-
		m	4.671	26	14	101	702	3.122	706	314	385	7	-
		ž	5.303	112	68	290	1.522	2.487	824	390	432	2	-

Izvor: Popis stanovništva, Stanovništvo staro 15 i više godina prema najvišoj završenoj školi, starosti i spolu, popis 2011

5. GOSPODARSKI SASTAV STANOVNIŠTVA

Pojam gospodarskog sustava u užem smislu razumijava sastav stanovništva prema aktivnosti, djelatnosti i zanimanju, a u širem smislu razumijeva još i položaj u zanimanju, sektor vlasništva, kućanstva prema izvorima prihoda, veličini posjeda itd (Nejašmić, 2005).

Ukupno stanovništvo ne sudjeluje u proizvodnji dobara i usluga, odnosno ne sudjeluju prije svega djeca (osobe nedorasle za rad) te stari i bolesni (osobe koje više nisu sposobne za rad). U vezi s fiziološkim mogućnostima i drugim čimbenicima sudjelovanja članova neke zajednice u procesu rada stanovništvo se dijeli na gospodarski aktivno i neaktivno (Nejašmić, 2005).

Gospodarski aktivno stanovništvo čine: sve zaposlene osobe, sve osobe koje obavljaju neko zanimanje, ali nisu u radnom odnosu (aktivni u poljoprivredi, zanatstvu, osobe koje rade „vlastiti račun“, pomažući članovi obitelji, nezaposlene osobe u određenom razdoblju. S druge strane gospodarski neaktivno stanovništvo čine: osobe koje imaju samostalan izvor prihoda i gospodarski ovisne osobe (Nejašmić, 2005).

Ako pogledamo Tablice 6 i 7. vidjet ćemo da se uz ukupni broj aktivnog stanovništva smanjio za 1044. Broj zaposlenih se smanjio za 746. 2001 godine nezaposleno je bilo 1 137 ljudi dok je 2011 ta brojka pala na 839. To se može objasniti drugačijim popisima gdje se 2001 uzima samo naselje a 2011 cijeli Grad Daruvar.

Tab. 6. Udio zaposlenih u aktivnom stanovništvu Grada Daruvara 2001. godine

	Aktivno stanovništvo													
	Ukupno stanovništvo		Osobe s osobnim prihodom				Udržavano stanovništvo				Udio u postocima			
	svega	žensko	svega	obavlja zanimanje	žensko	obavlja zanimanje	svega	žensko	svega ¹⁾	žensko	od osoba u zemlji	od osoba u inozemstvu	aktivno stanovništvo u ukupnom stanovništvu	aktivno žena u ukupnom ženskom stanovništvu
Bjelovarsko-bilogorska županija	133.084	68.709	63.963	53.797	27.924	23.428	30.855	18.286	38.266	22.499	29.663	1.812	48,06	40,64
Gradovi														
Bjelovar	41.869	21.863	19.652	15.596	9.061	7.092	10.618	6.196	11.599	6.606	8.945	559	46,94	41,44
Čazma	8.895	4.501	4.427	3.780	1.891	1.607	1.900	1.082	2.568	1.528	2.015	129	49,77	42,01
Daruvar	13.243	6.971	5.991	4.854	2.733	2.194	3.377	1.925	3.875	2.313	2.918	168	45,24	39,21

Izvor: Popis stanovništva, Stanovništvo prema aktivnosti i spolu po gradovima i općinama, popis 2001.

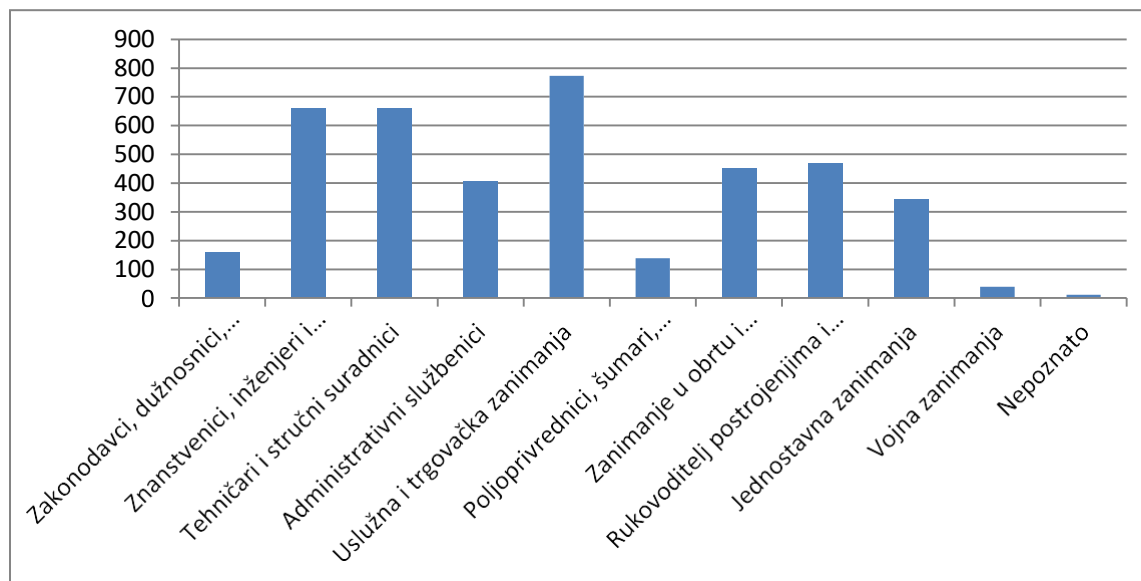
Tab. 7. Udio zaposlenih u aktivnom stanovništvu Grada Daruvara 2011. godine

	Starost	Spol	Ukupno	Zaposleni	Nezaposleni			Ekonomski neaktivni					Nepoznato
					svega	nezaposleni, traže prvo zaposlenje	nezaposleni, traže ponovno zaposlenje	svega	umirovljenici	osobe koje se bave obavezama u kućanstvu	učenici ili studenti	ostale neaktivne osobe	
Grad Daruvar	Ukupno	sv.	9.974	4.108	839	138	703	5.028	3.193	462	900	471	1
		m	4.671	2.118	477	71	406	2.075	1.409	6	430	230	1
		ž	5.303	1.990	362	65	297	2.951	1.784	456	470	241	-

Izvor: Popis stanovništva, Stanovništvo prema aktivnosti i spolu po gradovima i općinama, popis 2011.

Društveno-ekonomski razvitak Daruvara nakon drugog svjetskog rata bitno obilježavaju oni privredni i društveni sadržaji koji su bili razvijeni i u prethodnom razdoblju. Te su privredne djelatnosti već imale čvrste korijene u gradu i okolici: metalna industrija, industrija građevnog materijala, prehrambena industrija, poljoprivredna proizvodnja, šumarstvo i turizam kao specifična privredna djelatnost daruvarskog kraja (Kuzle i dr. 1987.).

Gledajući sliku 9 možemo zaključiti da najviše ljudi radi u uslužnim i trgovačkim zanimanjima gdje pretežno rade žene. Velik udio znanstvenika, inženjera i stručnjaka možemo objasniti velikim brojem obrazovnih ustanova u gradu. Pa tako imamo vrtić, 3 osnovne škole, 3 srednje škole i pučko učilište. Zanimljivo je istaknuti da je u većini zanimanja veća zastupljenost muškaraca nego žena. Dok se broj zaposlenih muškaraca od žena razlikuje za samo 128 (Tab. 8). Ako pogledamo koje je najmanje zastupljeno zanimanje vidjet ćemo da su to Vojna zanimanja i Poljoprivreda.

Sl. 9. Grafički prikaz udjela djelatnosti u gradu

Tab. 8. Zaposleni prema zanimanju, starosti i spolu, popis 2011.

Zanimanje	Spol	Ukupno
Ukupno	sv.	4.108
	m	2.118
	ž	1.990
Zakonodavci, dužnosnici, direktori	sv.	158
	m	105
	ž	53
Znanstvenici, inženjeri i stručnjaci	sv.	660
	m	246
	ž	414
Tehničari i stručni suradnici	sv.	660
	m	342
	ž	318
Administrativni službenici	sv.	407
	m	109
	ž	298
Uslužna i trgovačka zanimanja	sv.	773
	m	343
	ž	430
Poljoprivrednici, šumari, ribari i lovci	sv.	138
	m	98
	ž	40
Zanimanje u obrtu i pojedinačnoj proizvodnji	sv.	451
	m	406
	ž	45
Rukovoditelj postrojenjima i strojevima, industrijski proizvođači i sastavljači proizvoda	sv.	467
	m	281
	ž	186
Jednostavna zanimanja	sv.	343
	m	146
	ž	197
Vojna zanimanja	sv.	39
	m	38
	ž	1
Nepoznato	sv.	12
	m	4
	ž	8

Izvor: Popis stanovništva, Zaposleni prema zanimanju, starosti i spolu, popis 2011

5. ZAKLJUČAK

Veliki utjecaj na stanovništvo imao je Domovinski rat koji je obilježio posljednje desetljeće 20. stoljeća. Negativna prirodna promjena ali i nedovoljna imigracija uzrok izumiranja stanovništva grada.

Nakon toga utjecaj globalizacije nedozvoljava razvoj tekstilne (Vesna) i metaloprerađivačke (Dalit. MPD) u gradu pa se pojavljuje sve više uslužnih djelatnosti. Četiri trgovačka centra i preko 30 kafića nemogu revitalizirati prostor kroz naredne popise. Jedina šansa je privlačenje bogatijih turista u svrhu promocije liječilišno-kupališnih objekata (Daruvanske toplice) ali i kulturne (Dvorac grofa Jankovića) te prirodne (Vranjevinu- izletišta) baštine.

6. LITERATURA I IZVORI PODATAKA

Izvori:

Popis stanovništva 1991. , 1.1.2 1991 naselja stanovništvo prema starosti i spolu, dzs, Zagreb

Popis stanovništva 1991. , 1.1.6 1991 naselja stanovništvo prema migracijskim obilježjima, dzs, Zagreb

Popis stanovništva 1991. , Dok 881 1991 naselja narodnosni sastav stanovništva, dzs, Zagreb

Popis stanovništva 1991., 1.3.11. 1991. RH doseljeno stanovništvo prema području doseljenja, vremenu doseljenja, narodnosti i starosti u vrijeme doseljenja i spolu, dzs, Zagreb

Popis stanovništva 2001. , Stanovništvo prema aktivnosti i spolu po gradovima i općinama, popis 2001, dzs, Zagreb

Popis stanovništva 2001. , Stanovništvo prema spolu i starosti, po naseljima, popis 2001, dzs, Zagreb

Popis stanovništva 2001., Stanovništvo prema migracijskim obilježjima, po gradovima/općinama, popis 2001., dzs, Zagreb

Popis stanovništva 2001., Stanovništvo prema vjeri, po gradovima/općinama, popis 2001., dzs, Zagreb

Popis stanovništva, Stanovništvo prema aktivnosti i spolu po gradovima i općinama, popis 2011., dzs, Zagreb

Popis stanovništva 2011. , Stanovništvo prema migracijskim obilježjima po gradovima, popis 2011., dzs, Zagreb

Popis stanovništva 2011. Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima, popis 2011

Popis stanovništva 2011. , Stanovništvo prema vjeri, po gradovima/općinama, popis 2011., dzs, Zagreb

Popis stanovništva 2011. , Stanovništvo staro 15 i više godina prema najvišoj završenoj školi, starosti i spolu, popis 2011, dzs, Zagreb

URL 1: Daruvar kroz povijest   <http://daruvar.hr/daruvar-kroz-povijest/> (24.04.2017.) URL

2: Daruvarski portfolio   <http://daruvarski-portfolio.net/dobra-kuca/> / (24.04.2017.)

URL 3: Plan gospodarenja otpadom <http://bbz.hr/images/uploads/597/daruvar.pdf> (24.04.2017.)

URL 4: Prostorni plan uređenja grada Daruvara

<http://daruvar.hr/wp-content/uploads/2016/dokumenti/prostorni/Obrazlozenje.pdf>
(10.04.2016.)

Literatura:

Kuzle i dr., 1987: Daruvar, monografija, Zagreb

Nejašmić, I. 2005: Demografija: stanovništvo u prostornim odnosima i procesima, udžbenik, str. 60, Zagreb

Ružić, S. 2014: Izravni demografski gubici na privremeno okupiranom području općina Daruvar i Grubišno polje 1991. godine, na temelju arhivskog gradiva „RSK“, str. 242, Bjelovar

Štefša, Ž. 2008: Demografska kretanja stanovništva daruvarskog kraja u razdoblju od 1857. do 2001. godine, stručni članak, Bjelovar